

Motion till riksdagen 2018/19:2446

av Per Lodenius m.fl. (C)

Kultur, civilsamhälle och media i hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att främja ett brett kulturliv där nya digitala kulturella uttryck och mångkultur frodas sida vid sida med traditionella kulturformer och där kulturella och kreativa näringar blomstrar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla kultursamverkansmodellen och inrätta ett nationellt kulturhuvudstadsår och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förutsättningar för ett kulturliv i världsklass och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka det kulturella utbytet med övriga världen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa avdragsrätt för förstahandsinköp av konst för företag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för de nationella kulturinstitutionerna att sprida sin verksamhet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge en bättre anpassad kompensation för momshöjningen på biobiljetter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett återinförande och en breddning av avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utveckla modeller för partnerskap mellan ideella organisationer, offentliga organ och näringslivet för att skapa möjligheter till fler samarbeten och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en föreningsrättsutredning med syfte att tydliggöra och stärka civilsamhällets särart och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna för civilsamhället att bidra till integration och ökad delaktighet i samhället och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om goda förutsättningar för dem som bidrar till samhället genom sitt ideella engagemang, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att främja ett brett idrottsliv i hela landet där både etablerade och nya sporter, även digitala, blir tillgängliga för fler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utreda förutsättningarna för att skapa ett nationellt föreningsdrivet parasportutrustningsbibliotek och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa möjligheter för föreningslivet att komma till skolor och fritidshem för att låta barn testa nya aktiviteter och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av möjlighet till folkbildning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om trossamfund och ideella organisationer och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att följa upp hur väl mediestödet fungerar för att säkra tillgången till allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett likställande av mervärdesskatt på tryckta och digitala medier och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka postverk-samhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post och tidningar och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsätt-ningarna för att ta del av medier digitalt i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättning-arna för att Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion så långt det är möjligt ska tillgängliggöra sitt journalistiska public service-material för fri användning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör påskynda arbetet med att ta fram en ny modell för finansiering av hästnäringen och tillkännager detta för regeringen.

Kulturen som en del i det fria samhällslivet

I kulturen och det fria samhällslivet får vi möjlighet att förstå oss själva och andra bättre. Vi kan utveckla vår kreativitet genom möten med det oväntade.

Med den digitala tekniken har mycket kultur och kunskap blivit tillgänglig för så många fler. Det har blivit enklare att sprida kultur och möjligheten till delaktighet är nu större än någonsin. Det digitala samhället har blivit en del av vår vardag. Detta syns inte minst med nya breda kulturformer som dataspel, möjligheter att se föreställningar som görs på en annan kontinent hemmavid eller på den svenska musiken som sprids och uppskattas i stora delar av världen. Med de möjligheter som digitalisering ger får fler möjlighet att finna ett uttryck som passar just dem. Det skapar också företag, jobb och exportinkomster. Med kreativitet växer vi som individer men också som samhälle.

Kulturen har sitt egenvärde men bidrar också till mycket mer. Inte minst till kreativitet. Sverige har framgångsrika kreativa och kulturella näringar och det finns stor tillväxtpotential. Ökat samspel i kulturfrågor mellan politik, näringsliv och engagerade eldsjälar kan skapa ökade förutsättningar för jobb liksom för lokal och regional utveckling, attraktivitet och turism, kunskapsutveckling och nya exportframgångar.

Engagemang som frodas i kulturliv, civilsamhälle och debatt är kitt som fogar samman samhället. I vår vision har alla – oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation – möjligheter att delta i kulturliv som rymmer både professionellt buret kultur och amatörers skapande. Sverige blir ett alltmer mångkulturellt land, och detta skapar nya möjligheter. Kultur stärker självförtroende och gör att fler tar tillvara yttrandefriheten. Det i sin tur stärker delaktigheten och demokratin i vårt samhälle.

Kulturpolitiska utvecklingsområden

Människor vill bo och verka på en plats som är intressant och kreativ. Attraktionskraften för Sverige som nation är en viktig framtidsfråga. Kultur med både spets och bredd är betydelsefull som lokaliseringsfaktor. Där måste Sverige ligga i framkant för att klara internationell konkurrens. Detta är gynnsamt för att attrahera företagsetableringar, rekrytering av arbetskraft liksom främjande av besöksnäringen.

Det är viktigt att alla får tillgång till ett brett kulturutbud i hela landet. Då skapas också förutsättningar för ett nytänkande och spetsigt kulturliv som också låter tala om sig internationellt. Inte minst är det centralt att alla barn får möta många olika kulturyttringar så att de kan finna sina egna uttryck. Det skapar också en grogrund för bildning att bära med sig genom livet. Därför bör satsningen på Skapande skola, som finns i grundskolan och förskolan, på sikt breddas till att gälla även gymnasieskolan. Dessutom ger det professionella kulturskapare arbetstillfällen på skolor när de arbetar med barn och kultur. Skapande skola stimulerar de ungas kreativitet och skapar möten med professionella kulturskapare.

Möjligheten att både ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik måste tas tillvara. Vi har nu till exempel en framgångsrik svensk bransch för dataspel och apputveckling, ett kreativt entreprenörskap som engagerar många. Vi vet inte i dag vilka nya kulturella yttringar som kommer att uppstå när tekniken utvecklas. Med detta krävs ett öppet förhållningssätt från offentligt håll så att även ungas aktiviteter på internet kan

få stöd. Även inom traditionell kultur som opera har föreställningar utvecklats för att platsa i det nya digitala visningsfönstret.

För att lyfta kulturlivet i hela landet vill vi stärka och utveckla kultursamverkansmodellen. Vi vill också att regionerna i samverkan med den nationella nivån tar fram en nationell kulturplan. Ytterligare ett sätt att skapa såväl nationellt som internationellt intresse för vårt kulturliv är att inrätta ett system för ett nationellt kulturhuvudstadsår. Idén är att en svensk stad vart annat år får statusen nationell kulturhuvudstad. Då kan också mindre städer få uppmärksamhet och chans att visa upp och särskilt utveckla sitt kulturliv.

För att fler människor ska kunna få nya och vidgande kulturella intryck vill vi både sprida och utveckla vårt kulturliv genom internationella kontakter. Det kan exempelvis ske genom samarbete med vänorter, ökad aktivitet inom området via våra ambassader och konsulat och genom direkt utbyte mellan aktiva kulturutövare.

För ett kulturliv i världsklass krävs även goda förutsättningar att sprida och ta del av kultur som skapats i andra länder. För att lyckas med detta och för att främja digitala företag är det viktigt att en gemensam digital marknad skapas i EU.

Det finns en stor internationell marknad för besökare till Sverige. Dem kan vi attrahera genom att utveckla vårt kulturliv och ta tillvara våra kulturmiljöer. För dessa besökare behövs spännande upplevelser men också vackra miljöer att strosa i, upptäcka och fotografera.

För att säkra den konstnärliga friheten behöver konsten skyddas från direkt påverkan när den betalas av det offentliga, det som brukar kallas principen om armlängds avstånd. Det behövs också modeller för offentlig och privat samverkan i dessa sammanhang så att armlängds avstånd gäller även där. Vi ser gärna sponsring där den konstnärliga friheten samtidigt värnas.

Vi vill utreda möjligheten att införa avdragsrätt för förstahandsinköp av konst för företag. Det kan vara ett sätt att skapa en större marknad för ny konst utan statlig styrning.

Många kulturarbetare blir egenföretagare även om det är det kulturella uttrycket och inte företagande som man är intresserad av. Centerpartiet föreslår en ny företagsform, ingångsföretag, för småskaliga företag med högst 250 000 kronor i omsättning och med en schablonskatt på 25 % på omsättningen. Det skulle underlätta för kulturskapare som kan ägna mer tid åt sin kreativa verksamhet och mindre tid till administration och passar även de som har andra jobb och anställningar vid sidan om eller kopplat till sin kulturverksamhet.

De nationella kulturinstitutionerna måste sprida sin verksamhet och göra den mer tillgänglig i hela landet. Detta kan göras på många sätt. Ett sätt är genom att låta ett antal framträdande regionala scener, som exempelvis Dalhalla, även få status som nationella scener. Då kan till exempel Kungliga Operan ha Dalhalla som sin scen under en tid varje år. Det skulle kunna lyfta både den speciella scenen och bidra till att locka nya besökare både inom landet och internationellt.

Film tillhör de mest tillgängliga kulturformerna i Sverige. Så vill vi att det ska förbli. Momsen på biobesök höjdes i januari 2017. Den gör det dyrare för besökare att gå på bio och ökar risken att biografer på mindre orter slås ut. Regeringen lade under våren 2016 en filmproposition. När den behandlades av riksdagen beslutades om sju stycken tillkännagivanden, däribland att regeringen skyndsamt ska utreda en alternativ finansiering av filmpolitiken med utgångspunkt i att behålla den nuvarande mervärdesskattesatsen. Till dess att alternativ finansiering har utretts behöver det bidrag

regeringen anslagit för att motverka dessa konsekvenser användas på ett mer ändamåls-
enligt sätt och anpassas efter verksamhetens behov. Biografer på mindre orter betyder
mer för kulturlivet på dessa orter än bara en plats att se film på. De är en viktig del i en
kulturell infrastruktur som sammantaget ger tillgång till ett brett kulturliv i hela landet.

Stärkt civilsamhälle

Varje människa måste kunna bidra efter förmåga och få förutsättningar att vara delaktig
i samhällslivet. Civilsamhället är ofta snabbt på plats när det uppstår behov av
organiserat samarbete mellan människor. För att ge civilsamhället bättre förutsättningar
bör det utredas hur avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer kan återinföras och
breddas.

När en idéburen organisation vill samarbeta med det offentliga för att göra
sahällsinsatser uppstår ibland svårigheter som beror på att det inte finns tydliga
modeller, liksom modeller vid upphandling, att använda. Det kan finnas oklarheter om det
juridiska upplägget som gör att ett samarbete riskerar att inte bli av. Därför vill vi
utveckla modeller för ett sådant partnerskap mellan idéburna organisationer och det
offentliga. Då ges möjligheter för att fler samarbeten ska kunna komma till stånd.

Det finns också områden där det av tradition varit föreningsdrivna verksamheter
som fått nya aktörer i form av entreprenörer. Det kan exempelvis handla om
återanvändning av produkter eller sportarrangemang. Det har gjort att en marknad har
uppstått där det tidigare inte varit någon. Detta har skapat svårigheter för de som arbetar
ideellt när exempelvis myndigheter kräver marknadshyra för att låta en förening nyttja
dess mark. Detta riskerar att urholka föreningsrätten. För oss leder det till att det är dags
för en föreningsrättsutredning, med syfte att tydliggöra och stärka civilsamhällets särart
och skapa rimliga regelverk för verksamheterna. I den bör exempelvis frågan om att
utvidga halva prisbasbeloppsregeln som idag gäller för idrottsföreningar till att också
omfatta övriga allmännyttiga föreningar ingå.

Vi kan också se att det finns hinder i systemen för ökad integration. Vi vill alltid se
till individen, oavsett om den personen troligen kommer att få stanna i Sverige eller
inte. Vi vill att den enskilda människan ska få utvecklas genom bland annat samröre
med det civila samhället. Det handlar om bildning, inte bara utbildning. Då kommer fler
människor att få tillgång till det civila samhället och däribland folkbildningen kan
erbjuda.

Vi vill förbättra möjligheterna för det civila samhället att göra samhällsinsatser. Ett
sätt är bättre kunskap om de utmaningar som finns i samhället. Här kan det offentliga
bli bättre på att bjuda in det civila samhället för samtal och samverkan. Det måste också
finnas tillgång till samlingslokaler till rimlig kostnad även i städer för att möjliggöra
denna typ av aktiviteter. Därför behöver det offentliga på alla nivåer bli bättre på att
tillgängliggöra sina lokaler för föreningslivet på tider som annars är outnyttjade.

De som ideellt bidrar till samhället med sitt engagemang måste ha goda
förutsättningar för detta. Det finns ett problem med projektbidrag på bekostnad av
grundstöd till ideella organisationer. Det gör verksamheten svårstyrd eftersom det
behövs grundstöd för att kunna söka projekt, och inte minst för att utveckla sin
verksamhet. För att stärka civilsamhällets möjlighet att vara än mer snabb och flexibel

för att ta sig an samhällets utmaningar så vill vi se en ökad andel grundstöd i bidragen från det offentliga.

Idrott har mycket att ge i form av hälsa, glädje och samvaro. Därför bör ett brett idrottsliv främjas i hela landet där både etablerade och nya sporter, även digitala, blir tillgängliga för fler.

För personer med funktionsnedsättning kan det ibland vara svårt att hitta en lämplig idrottsaktivitet. Parasport kan då vara en väg till fysisk aktivitet. I vissa parasporter krävs det speciell utrustning som är kostsam. Därför bör förutsättningarna utredas för skapande av ett nationellt föreningsdrivet bibliotek där sådan utrustning kan lånas så att man får chansen att testa om en idrottsaktivitet passar. Ett sådant bibliotek kan också bidra till att möjliggöra ett aktivt friluftsliv som också kan kräva anpassad utrustning.

För att fler barn ska få chans att hitta en idrott eller annan föreningsaktivitet som de tycker är rolig så bör föreningslivet ges möjlighet få komma in i skolan och på fritidshem. Det öppnar möjligheter för barn som annars kanske inte fått chansen att testa nya aktiviteter och att gå med i föreningslivet. Att barn får samlas runt intressen ger också möjlighet till ökad integration. Detta kan också stärka föreningslivet då nya medlemmar kan tillkomma.

Kontakter med andra och bildning är centrala för att kunna orientera sig, forma självständiga uppfattningar och aktivt delta i samhället. Här spelar civilsamhällets alla delar en mycket viktig roll. Ett exempel är folkbildningen där vi skapar rum för reflektion och gemensamt får djupare kunskap om vår värld. Bildning vidgar våra vyer och gör oss friare. Samhället berikas när goda möjligheter finns för människor att gå samman och lära sig mer om något ämne gemensamt. Här bidrar folkbildningen med en struktur som understödjer en bredd av bildningsverksamhet. Denna verksamhet fyller en viktig funktion i samhället och kan inte ersättas av utbildningar som arrangeras av det offentliga eller utbildningsföretag.

Nazismen vädrar morgonluft och antisemitism och annan intolerans sprider sig. Därför är det viktigt att vi tar tydliga steg för att komma ihåg historien och ökar kunskaperna kring extremism och förintelsen till exempel genom stöd till ideella organisationer och hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser. För att öka tryggheten för utsatta grupper bör vi också se över möjligheten att stärka säkerheten i lokaler som tillhör trossamfund och utsatta organisationer i civilsamhället.

Mångfald av medieperspektiv

Det sker stora och snabba förändringar inom medieområdet. Med den digitala utvecklingen har många fördelar tillkommit. Medievärlden har breddats. Till exempel finns mycket mer information tillgänglig och det är lättare för en enskild person att komma till tals, till exempel genom tidningars kommentarsfält samt de sociala medierna. Samtidigt har många lokalredaktioner lagts ner på senare år och den utvecklingen ser fortsatt dyster ut. Bakgrunden är främst att annonspengar har flyttats till andra ställen på internet.

Tillgången till en allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet måste säkras. Momsen på tryckt och digital media behöver likställas. Den flerpartiöverenskommelse om nytt mediestöd som riksdagen antagit under våren behöver nog följas upp för att se om det fungerar enligt intentionerna eller om

justeringar kan behövas. Då bör också frågan om stödet för de lågfrekventa tidningarna belysas. Dessa tidningar som kommer ut en till två gånger per vecka står för lokal dagspress på många orter och omfattas inte i dag av den höjning av driftstödet som går till hög och medelfrekventa tidningar. Villkoren bör göras likvärdiga.

En betydande förändring de senaste åren är att andelen nyhetsundvikare har ökat från 8 procent till 17 procent mellan 1986 och 2013. Det handlar om personer som undviker traditionella nyhetsmedier. Detta riskerar att skapa en stor kunskapsklyfta. Dessutom finns en tendens att medierna blir smalare och att man som nyhetskonsument vänder sig till medier som bara bekräftar den egna världsbilden. Båda dessa tendenser gör det demokratiska samtalet svårare att föra. Det går inte på samma sätt som tidigare att utgå ifrån att det finns en lika bred baskunskap om samhället som grund för ett samtal.

Samtidigt finns det fortfarande många som är villiga att betala för att få sina nyheter. Det finns dock svårigheter att få tillgång till media i hela landet. Dels är det på vissa håll svårt att få ut fysiska tidningar eftersom det är problem med distributionen, dels är det svårt i stora delar av landet att få tillgång till media eftersom det saknas stabil och snabb internetuppkoppling.

I den statliga utredaren Kristina Jonängs delbetänkande ”Som ett brev på posten” (SOU 2016:27) återges postbranschens perspektiv på samdistribution av brev och tidningar. Det är tydligt att de marknadsinriktade aktörer, exempelvis distributörerna, ser ett behov av att på andra sätt öka sin beläggning då både tidnings- och brev försändelser minskar. Att samdistribuera brev och tidningar skulle öka både tids- och kostnadseffektiviteten samt påverka positivt ur miljösynpunkt då färre transporter behövs. Tidningar och brev har idag olika tidpunkt för leverans till kund. Vårt förslag innefattar att den gemensamma distributionen sker enligt nuvarande tidningsdistributörers tidsordning. Förslaget bidrar även till att vidmakthålla en bättre tillgänglighet/service både på landsbygd och i tätort, vilket är av största vikt också för tillgång till lokaljournalistik och därmed en fungerade demokrati.

Utbyggnaden av bredband är en ödesfråga för tillgängligheten till nyheter på digital väg. Alla ska kunna vara en del av det digitala samhället och vi vill därför se en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling i hela landet.

Public service spelar en stor roll för spegling av hela landet. Den behövs sida vid sida med de privata aktörerna för att ha en mångfald av perspektiv. Ett fortsatt brett uppdrag för public service är centralt för att utbudet ska vara fortsatt relevant för många i Sverige. Vi lever i en tid med ett allt mer differentierat medieutbud och tidningar under ekonomisk press. Samtidigt finansierar vi public service-medierna SVT, SR och Utbildningsradion. Med nya digitala verktyg finns goda möjligheter att få mer public service utan extra kostnader.

Enligt sändningstillståndet ska public service-medierna ”präglas av folkbildningsambitioner”. Men genom att begränsa användandet av det producerade materialet till egna kanaler begränsas dessa ambitioner och möjligheter.

För att få ett ökat utnyttjande av allmänheten och av andra medier av det public service-material som Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion producerat behövs en förändring av deras öppenhet och tillgänglighet.

Spel

En ny reglering av spelmarknaden träder ikraft den 1 januari 2019. För att lösa kvarvarande frågor som exempelvis finna en modell för finansiering av hästnäringen i den nya situation som kommer av den omreglerade spelmarknaden har utredningen Centrala marknadsfrågor vid omregleringen av spelmarknaden, tillsats. Den ska redovisas senast den 31 oktober 2020. Omregleringen av spelmarknaden skapar en ny situation och för främst hästnäringen är en snabbare lösning av frågan av stor betydelse. Därför bör en delredovisning komma tidigare avseende hästnäringen.

Per Lodenius (C)

Peter Helander (C)

Niels Paarup-Petersen (C)